

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Anita Sowińska

DGO-OP.0500.36.2026.AK
4495139.18857703.15234351
Warszawa, 01-10-2026

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację Posłanki Katarzyny Anny Lubnauer oraz grupy Posłów
w sprawie systemu kaucyjnego, K10INT18868

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do ww. interpelacji poniżej przedstawiam wyjaśnienia na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2026 r. poz. 619) zwanej dalej „ustawą”.

- 1. Jaki jest status prawny bonów, talonów lub voucherów wydawanych przez automaty kaucyjne jako potwierdzenie zwrotu opakowań? Czy stanowią one środek płatniczy, znak legitymacyjny, czy też mają inny charakter prawny?***

Bon wydany przez automat kaucyjny jest technicznym potwierdzeniem uprawnienia do odbioru kwoty kaucji. Zgodnie z art. 8 ust. 6a ustawy, kaucja stanowi określoną kwotę pieniężną pobieraną w momencie sprzedaży produktu w opakowaniu na napoje, zwracaną w momencie zwrotu opakowania objętego systemem kaucyjnym. Jednocześnie przepisy i praktyka funkcjonowania systemu przewidują różne techniczne formy realizacji zwrotu (np. poprzez automaty kaucyjne generujące bony), przy czym wydanie bonu nie uchyla obowiązku umożliwienia wypłaty wartości kaucji w formie pieniężnej.

Zakłada się dopuszczalność stosowania bonów kaucyjnych ze względu na ograniczenia technologiczne maszyn RVM. Automaty, jeżeli nie ma możliwości, aby zwracały klientowi gotówkę lub aby dokonywały zwrotu na kartę, mogą wydawać bon, a jednostka handlowa musi zapewnić możliwość wypłaty pieniędzy przy kasie. Co istotne – sklep musi zapewnić możliwość realizacji bonu w formie pieniężnej i nie może uzależniać wypłaty od dokonania zakupów.

- 2. Co dzieje się ze środkami odpowiadającymi wartości niewykorzystanych talonów lub voucherów, których ważność upłynęła? Do jakiego podmiotu trafiają te środki oraz na jakiej podstawie prawnej?***

Obecnie ustawa nie odnosi się wprost do instytucji bonów i nie określa minimalnego ani maksymalnego terminu ważności. Rekomendacja ministerstwa wskazuje, że bon powinien być ważny co najmniej miesiąc. Taki termin znajduje uzasadnienie w przepisach dot. rozliczeń pomiędzy jednostką handlową a podmiotem reprezentującym (art. 40i ust. 3 ustawy).

Środki odpowiadające wartości voucherów, które nie zostały zrealizowane przez konsumentów przed upływem terminu ich ważności, pozostają w rozliczeniu podmiotu reprezentującego, będą stanowiły nieodebraną kaucję. Zgodnie z art. 40i ust. 4 ustawy – środki pochodzące z nieodebranej kaucji nie mogą zostać przeznaczone na dowolny cel ani stanowić zysku operatora – mają być przeznaczone na finansowanie funkcjonowania i rozwoju systemu kaucyjnego.

3. Czy Ministerstwo monitoruje skalę niewykorzystanych talonów oraz wysokość środków, które z tego tytułu pozostają w systemie? Jeżeli tak, proszę o przedstawienie dostępnych danych lub informacji.

Ministerstwo nie prowadzi bieżącego monitoringu liczby niewykorzystanych bonów ani wysokości środków pozostających z tego tytułu w systemie. Zgodnie z art. 40o ustawy, podmioty reprezentujące są obowiązane sporządzać i składać marszałkowi województwa *Sprawozdanie w zakresie funkcjonowania systemu kaucyjnego*. Termin ich złożenia to 15 marca za poprzedni rok kalendarzowy, a zakres określono w art. 73 ust. 2 pkt 2b ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587, z późn. zm.). Sprawozdania te obejmują m.in. dane dotyczące wysokości nieodebranej kaucji.

Ustawa nie przewiduje innych mechanizmów uprawniających MKiŚ do pozyskiwania tych danych w trakcie roku. Dane te będą dostępne po złożeniu i zweryfikowaniu rocznych sprawozdań operatorów.

4. Czy Ministerstwo rozważa wprowadzenie obowiązku, aby talony wydawane przez butelkomaty były bezterminowe albo posiadały znacznie dłuższy okres ważności, tak aby konsumenci nie tracili środków z powodu krótkiego terminu ich realizacji?

Tak, Ministerstwo rozważa wprowadzenie obowiązku, aby bony wydawane przez butelkomaty posiadały dłuższy okres ważności tj. 90 dni, tak aby konsumenci nie tracili środków z powodu krótkiego terminu ich realizacji. Obecnie projekt oceny skutków regulacji (OSR) jest przedmiotem uzgodnień wewnętrznych. W najbliższym czasie zostanie przekazany, wraz z wnioskiem o wpis projektu do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów, do Zespołu do spraw Programowania Prac Rządu.

5. Jakie obowiązki ciążyą na sklepach w sytuacji, gdy butelkomat jest przepełniony, uszkodzony lub z innych przyczyn nie przyjmuje opakowań? W jakim czasie sklep powinien doprowadzić urządzenie do stanu umożliwiającego jego prawidłowe funkcjonowanie?

6. Czy w przypadku awarii lub przepełnienia butelkomatu sklep ma obowiązek przyjąć opakowania objęte systemem kaucyjnym w sposób ręczny, czy też może odmówić ich odbioru?

Punktem wyjścia do wskazania obowiązków sklepu w zakresie zbiórki opakowań jest ustawowy obowiązek prowadzenia zbiórki opakowań i odpadów opakowaniowych przez jednostki handlu detalicznego o powierzchni sprzedaży powyżej 200 m² (art. 44 ust. 2 ustawy). Ze względu na brak opisanego w ustawie rozwiązania dot. prowadzenia zbiórki za pomocą maszyn RVM rekomenduje się, aby każdorazowo poszczególne sprawy traktować w sposób indywidualny.

W przypadku awarii automatu RVM sklep powinien niezwłocznie wdrożyć procedury zastępcze, które umożliwią klientom zwrot opakowań objętych systemem kaucyjnym. Zgodnie z przepisami dotyczącymi systemu kaucyjnego oraz zasadą zapewnienia dostępności zwrotu opakowań, awaria techniczna nie zwalnia sprzedawcy z obowiązku przyjmowania opakowań, o ile jest to organizacyjnie możliwe. Sklep może uruchomić

czasowe przyjmowanie opakowań w sposób manualny lub przekierować klientów do najbliższego działającego punktu zbiórki, przy jednoczesnym jasnym i czytelnym poinformowaniu o zasadach postępowania. Takie podejście ogranicza ryzyko naruszenia przepisów oraz buduje zaufanie klientów do systemu.

Czasowe wyłączenie z funkcjonowania automatu RVM powinno być traktowane jako element naturalnego procesu wdrażania nowego systemu, w którym kluczową rolę odgrywa etap uczenia się i pracowników jednostki handlowej i klientów. Rozwiązaniem pożądanym byłoby, aby sklep wyposażył personel w proste instrukcje postępowania na wypadek awarii, w tym zakres informacji przekazywanych klientom oraz sposób dokumentowania problemu technicznego. Pracownicy uczą się obsługi nowego rozwiązania w praktyce, dlatego istotne jest zapewnienie im wsparcia, jasnych procedur oraz akceptacji dla błędów wynikających z nowości procesu. Takie podejście sprzyja zgodności z prawem pracy, zasadami należytej staranności oraz poprawia jakość obsługi klienta. Przezroczystość proceduralna i powtarzalność obsługi w przypadku awarii wpływać będzie na zwiększanie zrozumienia klientów do obowiązków realizowanych przez sprzedawców i większej wyrozumiałości dla chwilowych trudności z odbiorem opakowań.

Nie istnieje jeden, precyzyjnie określony maksymalny dopuszczalny czas trwania awarii automatu RVM, jednak należy przyjąć, że powinna ona zostać usunięta niezwłocznie, tj. w najkrótszym możliwym terminie, z uwzględnieniem realnych możliwości technicznych i organizacyjnych. Kluczowe znaczenie ma tu dochowanie należytej staranności przez podmiot prowadzący jednostkę handlową, w szczególności poprzez zgłoszenie awarii, współpracę z serwisem oraz wdrożenie procedur zastępczych umożliwiających realizację obowiązków systemowych. Odpowiedzialność za niewywiązanie się z obowiązków – w tym potencjalne sankcje administracyjne – co do zasady spoczywa na jednostce handlowej jako podmiocie zobowiązanym wobec klientów, jednak w praktyce powinna być ona oceniana z uwzględnieniem zakresu odpowiedzialności podmiotu reprezentującego, który odpowiada m.in. za organizację systemu.

Jednocześnie należy odrębnie traktować sytuacje wynikające z działania siły wyższej, takie jak przerwy w dostawie energii elektrycznej, które uniemożliwiają funkcjonowanie nie tylko automatu RVM, ale całej placówki handlowej. W takim przypadku, gdy sklep z przyczyn obiektywnych nie jest w stanie ani przyjmować opakowań, ani prowadzić sprzedaży, brak realizacji obowiązków w ramach systemu kaucyjnego nie powinien być oceniany jako zawinione naruszenie przepisów. Kluczowe jest jednak odpowiednie udokumentowanie zdarzenia oraz wznowienie realizacji obowiązków niezwłocznie po usunięciu przyczyny awarii. Takie podejście pozostaje zgodne z zasadą proporcjonalności oraz uwzględnia realia funkcjonowania jednostek handlowych.

7. *Jakie środki nadzoru oraz sankcje przewidziano wobec podmiotów prowadzących sklepy, które nie zapewniają sprawnego odbioru opakowań objętych systemem kaucyjnym lub utrzymują butelkomaty w stanie uniemożliwiającym ich użytkowanie?*

W ustawie w art. 56 ust. 14a i art. 57 ust. 1, wskazano, że ten kto wbrew przepisowi art. 44 ust. 2, prowadząc jednostkę handlu detalicznego lub hurtowego o powierzchni sprzedaży powyżej 200 m², w której użytkownikom końcowym są oferowane produkty będące napojami w opakowaniach na napoje objętych systemem kaucyjnym, nie pobiera lub nie zwraca kaucji, lub nie zbiera pustych opakowań lub odpadów opakowaniowych podlega karze od 10 000 zł do 500 000 zł.

8. *Czy Ministerstwo analizuje wpływ obecnych rozwiązań na poziom zaufania konsumentów do systemu kaucyjnego oraz planuje zmiany mające na celu lepszą ochronę ich interesów?*

Jak wskazano w odpowiedzi na pytanie 4 planowana jest nowelizacja przepisów ustawy i uregulowanie kwestii tzw. „bonów kaucyjnych”. Celem nowelizacji jest uregulowanie terminu możliwej realizacji bonów kaucyjnych potwierdzających zwrot opakowań w automatach RVM funkcjonujących w ramach systemu kaucyjnego.

Z wyrazami szacunku

Anita Sowińska
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości: Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM